

Brandbrief NGTV aan MinJus over Aanbestedingsbeleid

Leiden, 07 januari 2013

Minister van Veiligheid en Justitie
de weledelgestrengde heer mr. I.W. Opstelten
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Onderwerp: nadelige gevolgen beleid Raad voor Rechtsbijstand en aanbestedingen

Geachte heer Opstelten,

Het bestuur van het Nederlands Genootschap van Tolken en Vertalers (NGTV), de grootste beroepsvereniging, wil u graag het volgende onder uw aandacht brengen met betrekking tot de beoogde marktwerking van tolk- en vertaaldiensten, de Europese aanbestedingen van die diensten en de verwarring die het door de Raad voor Rechtsbijstand gevoerde beleid als uitvoerder van die aanbestedingen teweegbrengt. In het antwoord van de heer Von den Hoff, manager Bureau Wbtv, van 31 oktober 2012 op een eerdere e-mail van dezelfde dag van de toenmalige voorzitter van de Sectie Gerechtstolken van het Nederlands Genootschap van Vertalers, mevrouw Nynke Boorsma, over het niet meer vermelden van opleidingen van tolken en vertalers in het Register beëdigde tolken en vertalers [Rbtv], zegt hij het volgende: “De regeling openbaarheid contactgegevens is een ministeriële regeling. Die wordt op basis van artikel 2, lid 5 Wbtv en artikel [?] vastgesteld door het ministerie, niet door de Raad [voor Rechtsbijstand]. Uiteraard vindt hierover afstemming met de Raad voor Rechtsbijstand als beheerder van het Rbtv plaats. Daarbij zijn zowel wijzigingen genoemd die in de uitvoeringspraktijk naar voren kwamen, als wijzigingen die tolken en vertalers naar voren brachten (geboortedatum verwijderen en internetsite vermelden). Ook hebben wij afnemers gevraagd naar hun voorkeuren. Uit dit laatste bleek dat de opleidingsgegevens niet tot nauwelijks worden geraadpleegd. In het recente verleden gebeurde dat sporadisch om mensen met een SIGV-diploma te selecteren. Die noodzaak is door implementatie van de specialisaties tolken en vertalen in strafzaken niet langer aan de orde. Zoeken op opleiding is in het Rbtv technisch wel, maar praktisch gezien niet mogelijk. De lijsten met gevolgde taal, tolk- en vertaalopleidingen en zeker van bijscholingsactiviteiten omvatten duizenden items. Gebruikers moeten dus per tolk of vertaler de aanvullende gegevens ‘uitklappen’ om de opleidingen te bekijken. Dat blijkt geen werkbare optie te zijn. [...] Los van het feit dat ik geen noodzaak zie om de opleidingsgegevens alsnog te vermelden, is dat zoals aangegeven ook geen bevoegdheid van de Raad voor Rechtsbijstand [RvR], maar van de minister.” Het is volstrekt uniek dat de relevante diploma’s die vereist werden om in het Kwaliteitsregister ingeschreven te mogen worden nu voor het Rbtv niet meer relevant worden geacht omdat de afnemers er niet naar zouden vragen. Marktwerking betekent toch ook dat afnemers, lees consumenten, zich meer moeten inspannen om hun vraag zoveel mogelijk op het meest geschikte aanbod af te stemmen.

De implementatie van specialisaties van tolk en/of vertaler in strafzaken betekent dat de tolken en vertalers in vijf jaar 50 uur tolken en 25.000 woorden vertalen in beide richtingen Nederlands-Vreemde Taal en Vreemde Taal-Nederlands, moeten kunnen aantonen om de specialisaties ‘tolk in strafzaken’ en ‘vertaler in strafzaken’ vermeld te krijgen in het Rbtv. Opvallend hierbij is dat het Ministerie van Veiligheid en Justitie in haar aanbesteding van tolk- en vertaaldiensten, de tolkdiensten in minuten laat verrekenen en de vertaaldiensten alleen de nieuw vertaalde tekstfragmenten door het gebruik van WordBee toestaat aan de bemiddelaars. Tolk- en vertaaldiensten worden zo vergoed als “prestatieloon”, een beloning uitsluitend op basis van geproduceerde of bewerkte eenheden, met andere woorden, tolkminuten of nieuw vertaalde woorden. Op deze manier is het veel lastiger om aan het aantal minimum gewerkte tolkuren te komen, en helemaal om 25.000, eigenlijk 50.000 voor beide vertaalrichtingen, nieuw vertaalde woorden te realiseren. Nu het de minister is, zoals Von den Hoff schrijft, die in afstemming met de Raad voor Rechtsbijstand als beheerder van het Rbtv de vereisten voor de specialisatie vaststelt lijkt het erop dat dit een samenloop van omstandigheden is die of de minister en de RvR is ontgaan of is bedoeld om de vermelding

van specialisaties van tolken en zeker van vertalers in strafzaken op een enkele uitzondering na juist niet op te hoeven nemen in het Rbtv.

De vertaler die die specialisatie nog wel achter zijn naam krijgt of wil krijgen prijst zich daarmee waarschijnlijk uit de markt. Overigens is de bescherming persoonsgegevens en de vertrouwelijke omgang van de in de te vertalen teksten vermelde gegevens met WordBee in het geheel niet gegarandeerd en dwingt het de vertaler, als hij dergelijke opdrachten aanneemt, om de in zijn eed vermelde verplichting te schenden om vertrouwelijk met de aan hem verstrekte informatie om te gaan. Het verplichten van het gebruik van WordBee tast ook de zelfstandigheid van de vertaler aan, die niet meer vrij is om zijn werk te doen zoals hij wenst. De opdracht wordt precies omschreven en dient ook volgens die richtlijnen te worden uitgevoerd. Ook is de vertaler verplicht de vertaling persoonlijk te doen en kan hij niet zonder toestemming van de werkgever het werk aan een ander overdragen. Kortom, het heeft er alle schijn van dat er met het voorschrijven om met WordBee te werken een gezagsverhouding wordt gecreëerd tussen de vertaler en de bemiddelaar, waarmee de vertaler geen ondernemer of zelfstandige meer is maar een werknemer met een verkapt dienstverband. Hiermee wordt de opdrachtgever opeens werkgever en dat heeft financiële en mogelijk ook arbeidsrechtelijke gevolgen.

Het aantonen van daadwerkelijk gewerkte minuten door de tolk en daadwerkelijk vertaald aantal woorden door de vertaler voor een beroepsgroep om het behoud van vakbekwaamheid aan te tonen lijkt een motie van wantrouwen tegen de punten die tolken en vertalers voor permanente educatie dienen te behalen. Die punten zouden voldoende garantie moeten vormen voor het behoud van hun vakbekwaamheid. Waarom zou een tolk en/of vertaler die punten gaan behalen als hij toch niet langer in het Rbtv geregistreerd wil staan? Anders gezegd, waarom is er zo veel wantrouwen tegen de vakbekwaamheid van tolken en vertalers dat het voldoen aan de eisen voor PE-punten alleen niet meer voldoende is? Zouden afnemers overigens wel in deze specialisaties geïnteresseerd zijn terwijl ze maar sporadisch tolken en vertalers op SIGV-diploma [= Diploma van de Stichting Gerechtstolken en juridisch vertalers] selecteerden?

Om in het Rbtv ingeschreven te mogen worden werd ineens een andere eis gesteld, de inschrijving in de Kamer van Koophandel en Fabrieken (KvK), waarmee elke individuele tolk en/of vertaler ondernemer werd. Dit was noodzakelijk om marktwerking te kunnen introduceren in de "markt van tolken en vertalers" binnen het justitiële domein. Volgens artikel 2 van het Besluit van 18 juni 2008, houdende de vaststelling van een nieuw Handelsregisterbesluit 2008, is er "van een onderneming sprake indien een voldoende zelfstandig optredende organisatorische eenheid van één of meer personen bestaat waarin door voldoende inbreng van arbeid of middelen, ten behoeve van derden diensten of goederen worden geleverd of werken tot stand worden gebracht met het oogmerk daarmee materieel voordeel te behalen". Echter lid 2 van dit artikel preciseert verder dat er "van een onderneming geen sprake is indien er naar het oordeel van de kamer [= KvK] onvoldoende omvang van activiteiten of omzet is". Nu de vergoedingen voor tolk- en vertaaldiensten binnen de aanbestede percelen uitsluitend "prestatieloon" zijn, is het de vraag of dat nog wel voldoende omvang van activiteiten of omzet genereert om van ondernemingen te kunnen spreken. De voor de omzet van een vertaalonderneming cruciale auteursrechten worden zelfs in het geheel niet genoemd, laat staan dat die uitbetaald zullen gaan worden. De vertalers moeten zich als ondernemer gedragen zonder dat zij aanspraak mogen maken op de aan hun beroep inherente inkomsten uit auteursrechten zodat hun ondernemingen hierdoor mogelijk niet aan de minimumeisen voor een onderneming kunnen voldoen. De KvK volgt de belastingdienst in haar criteria omtrent zelfstandigheid en ondernemerschap. Volgens de belastingdienst is er sprake van een kleine-ondernemersregeling als er minder dan 1.883 euro in één jaar aan btw, met aftrek van voorbelasting, wordt geheven, dat wil zeggen, de omzet gelijk is aan of minder dan 8.966,66 euro. Daarnaast hanteert de belastingdienst het urencriterium. Iemand heeft een onderneming als hij minimaal 1225 uur per jaar besteedt aan zijn ondernemingsactiviteiten en zijn inkomsten 'winst uit onderneming' zijn. Haalt een tolk en/of vertaler niet dat urencriterium dan heeft hij 'resultaat uit overige werkzaamheden'. Deze criteria kunnen worden toegepast om vast te stellen of er valse concurrentie bestaat tussen hen die volledig afhankelijk zijn van hun tolk- en/of vertaalinkomsten en hen die dat niet zijn en dus makkelijker voor een lagere prijs kunnen werken en zo niet aan die minimumvereisten van omvang van activiteiten of omzet voldoen.

Afnemers kunnen op geen enkele wijze uit het Rbtv opmaken of zij met een ondernemer of niet van doen hebben, waarmee het onduidelijk is of het Rbtv geen mengeling is van ondernemers, zelfstandigen en zij die vallen onder de kleine-ondernemersregeling, met alle gevolgen voor de concurrentie van dien.

De RvR, de beheerder van het Rbtv, vermeldt de meest relevante diploma's niet meer in het Rbtv omdat afnemers die niet of nauwelijks zouden raadplegen en werkt daarmee het inzetten van beunhazen in de hand. De RvR verhindert hiermee dat de ondernemingen van de tolken en vertalers onderling kunnen concurreren en daarmee de gewenste marktwerking. De marktwerking tussen de ondernemingen van tolken en vertalers onderling wordt nog verder beperkt door aanvullende eisen aan specialisaties te stellen. Aan die eisen, gewerkte tolkuren en aantal vertaalde woorden, kunnen de tolken en vertalers door de verlangde tariefvorming in de aanbestedingen, vergoeding in tolkminuten en per nieuw vertaalde woorden, slechts bij hoge uitzondering voldoen. Door deze nieuwe verplichtingen op te leggen aan de ondernemingen van de tolken en vertalers wordt de marktwerking tussen die ondernemingen in hoge mate bemoeilijkt. Aan de andere kant wordt door het Rbtv in het geheel niet aangegeven of tolken en/of vertalers ondernemers of zelfstandigen zijn of 'resultaat uit overige werkzaamheden' hebben of onder de kleine-ondernemersregeling vallen. Het dubbele beleid in het Rbtv en bij de aanbestedingen heeft niet als oogmerk om via marktwerking concurrentie op kwaliteit te bevorderen maar blijkt primair gericht op lagere tarieven voor tolk- en vertaaldiensten. Profilering op kwaliteit wordt verder ontmoedigd door nieuwe aanvullende eisen die geen rekening houden met de in de aanbestedingen gehanteerde tariefvorming. Die kwaliteit staat verder onder druk omdat voltijdse tolken en/of vertaalondernemers moeten concurreren met zelfstandigen en zelfs met degenen voor wie tolken en vertalen inkomsten uit overige werkzaamheden vormen of met een omzet waarmee zij onder de kleine-ondernemersregeling vallen. Deze laatste categorieën kunnen daarmee lagere tarieven rekenen dan marktconforme tarieven en daarmee de markt ernstig verstoren. Zo worden wel lagere tarieven verkregen maar is er geen sprake van eerlijke concurrentie en kwaliteitsborging. Hoe deze ontwikkelingen met elkaar in overeenstemming zijn te krijgen is onduidelijk, want het lijkt erop dat de RvR noch de minister over deze zaken heeft nagedacht omdat de nadruk uitsluitend op tariefsverlaging ligt. De beoogde concurrentie op kwaliteit zal door die lagere tarieven onhaalbaar worden omdat het behalen van de vereiste PE-punten hiermee niet te bekostigen zal zijn. De door het ministerie en de RvR beoogde marktwerking is dermate onduidelijk omschreven en herbergt zoveel tegenstrijdigheden in zich dat het nauwelijks iets met marktwerking te maken heeft.

Gaarne zou het bestuur van het NGTV van u willen weten in hoeverre u de hierboven geschetste tegenstrijdigheden in de marktwerking denkt te kunnen wegnemen en hoe u denkt dat het prestatieloon dat in de aanbestede tolk- en vertaaldiensten wordt geboden ook daadwerkelijk aan kwaliteitsverhoging en -handhaving kan bijdragen? Met andere woorden, hoe ver wilt u of de RvR de tarieven voor tolk- en vertaaldiensten nog laten zakken om erachter te komen dat geen tolk of vertaler hiermee een economisch zinvolle beroepsbeoefening kan uitoefenen?

In afwachting van uw antwoord verblijven wij,

Het bestuur van het NGTV